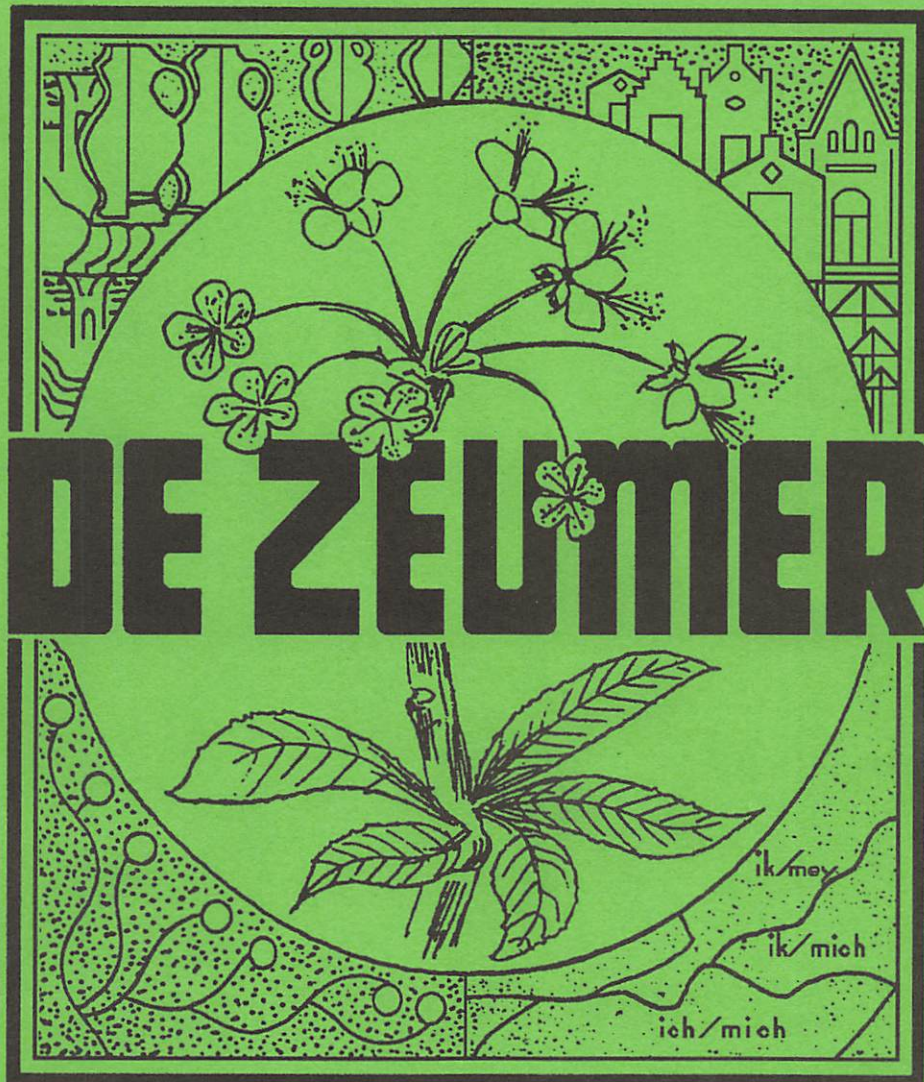

1999-1

**MAAS
EN
SWALMDAL**

Heemkundevereniging

**Beesel/Reuver/Belfeld/Swalmen
Postbus 4643
5953 ZG Reuver**

Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal heeft de gemeenten Belfeld, Beesel en Swalmen als werkgebied. De vereniging stelt zich tot doel de kennis van en de belangstelling voor het eigen heem te bevorderen en te streven naar het behoud, herstel en bescherming van die waardevolle cultuurelementen die eigen zijn aan het heem.

De vereniging tracht dit doel te bereiken door o.a. onderzoek van bodem en archieven, het verzamelen en exposeren van streekeigen voorwerpen van geschiedkundige waarde, het houden van lezingen, cursussen, excursies en het publiceren van bevindingen van de leden.

Redactie: Jan Geerlings
Loe Giesen
Wim Hoezen
Coby Klinkhamer - van den Assem

Redactie-adres: Paulus Potterstraat 5
5953 JG Reuver

Bezorgers: Beesel:
Jan Geerlings

Swalmen:
Arie de Wit

Reuver:
Lambert Niemans

Belfeld:
Twan Ernst

Inhoud

Inhoud	1
Van de redactie	2
Programma	3
Herordening fotocollectie	4
Tentoonstelling Kleding en textiel van vroeger	7
De RDMZ en zijn verzamelingen	8
Pas verschenen	10
Genealogie en heraldiek op cd-rom	12
't Bezoek van Prins Karneval 1985	13
Een toevallige vondst	14
Belfeld 100 jaar geleden	18
De Proof	19
Aanwinsten bibliotheek	20
Zomaar een bidprentje	22
Een lastige familie	23
Vernoemingsregels in het Land van Kessel van 1650-1850	32

IN MEMORIAM: SJENG GEURTS

Op 27 december 1998 overleed in Tegelen op 85-jarige leeftijd oud-Belfeldenaar Sjeng Geurts, beter bekend als 'Sjeng van Corneel van Pau'. Van zijn hand verschenen diverse bijdragen in ons jaarboek, vaak handelend over het dagelijks leven in Belfeld van voor de Tweede Wereldoorlog. Daarbij putte hij uit zijn omvangrijke aantekeningen en eigen jeugdervaringen. Vroeger had hij al een luisterend oor gelegd bij zijn vader Corneel, die zelf weer vele verhalen wist te vertellen uit de vorige eeuw. Talloze artikelen van zijn hand werden ook gepubliceerd in de Tegelse Courant en het Belfelds Weekblad, terwijl er nog materiaal voorhanden is dat nog nooit is verschenen.

Zijn typerende schrijfstijl valt op door zijn oog voor saillante details van personen en gebouwen. Zijn overlijden betekent daarom een groot verlies voor de heemkunde van het 'Maas- en Swalmdal', maar uiteraard ook voor de familieleden en bekenden.

Van de redactie

Wij kunnen er niet onder uit, dit is het laatste jaar dat we het jaartal beginnen met 19...

Bij de komende jaarwisseling gaat niet alleen het eind veranderen maar ook het begin. Voor veel mensen zal dat toch nog wel wat knoeiwerk door verschrijvingen opleveren. Maar ook computers kunnen gaan knoeien, dus de redactieleden, moeten zich daar ook op voorbereiden.

Raar genoeg heeft het jaar 2000 nog meer gevolgen dan alleen maar het niet-herkennen van de datum door de computer.

Girotel verstuurt al een update-programma, zodat de gulden omgerekend kan worden naar de euro. Dat vraagt weer meer rekenwerk van de computer, dus 8 MB intern geheugen moet minstens 16 MB worden.

De meeste computers hebben tegenwoordig wel een groter geheugen, maar als je nu net zo gehecht bent aan een oude laptop in de kamer, om te girotellen, dan gaat het toch een druk jaar worden met het regelen van allerlei zaken.

Wat er voor de Zeumer gaat veranderen dat weet nog niemand, ook de redactie niet. Door de techniek die zich steeds meer ontwikkelt, gaat het blad er wel steeds mooier uitzien.

De samenstelling van de redactie is al jaren vrij constant, dat komt het blad alleen maar ten goede.

We zijn goed op elkaar ingespeeld en dan vang je problemen als te weinig ingezonden kopij, of te veel (dat komt ook wel eens voor) samen goed op.

U begrijpt het al, wij zijn het jaar fris begonnen en hopen dat het bij u niet anders was. Heeft u nog iets voor ons geschreven, dan bent u welkom met uw artikel.

Kopij voor de eerstvolgende Zeumer s.v.p. inleveren vóór 27 april. De Zeumer 1999-2 zal in juni verschijnen.

Programma

- 25 maart Lezing over 'De geschiedenis van de windmolen' door Joep Derckx in het verenigingslokaal.
- .. april Lezing over 'Praktische problemen bij de opbouw van een te verplaatsen oude boerderij' door W. Beelen in het verenigingslokaal.
- 23 mei Bezichtiging van een gedeelte van het interieur, het exterieur en de tuin van kasteel Horn o.l.v. leden van Studiegroep Leudal.
Entree voor leden f 5,00 en niet-leden f 7,50.
- 30 mei Fietstocht samen met I.V.N. de Steilrand.
Vertrek: 13.00 uur vanaf de markt te Reuver.
- 27 juni Busexcursie Bergen op Zoom en Willemstad.
- juli-aug. Van 12 juli t/m 23 augustus is het verenigingslokaal vanwege de zomervakantie gesloten.
- 11 september Landelijke Open Monumentendag.
- 3 oktober Herfstwandeling in samenwerking met I.V.N. de Steilrand. Thema: Heidenheim.
- 9 november Lezing over 'Het dagelijks leven op middeleeuwse kastelen in Limburg' door drs. W. Hupperetz in het verenigingslokaal.
- .. december Lezing over 'De onderzoeken aangaande de A-73' door Projectbureau A-73 Zuid in het verenigingslokaal.

Daar door omstandigheden de datum van een activiteit wel eens kan wijzigen, wordt U verzocht de infobladen en weekbladen goed te lezen of anders even contact op te nemen met iemand van het bestuur.

Verenigingslokaal: Den Roover 8 te Reuver.

Geopend iedere maandagavond van 20.00 - 22.00 uur, met uitzondering van feestdagen en de zomervakantie.

Herordening fotocollectie

In het afgelopen jaar werd door een aantal leden onder leiding van Jan Ickenroth de aanwezige foto-afdrucken in het verenigingslokaal opnieuw geordend. Waren de foto's tot dusver opgeborgen in een tweetal houten kratten, thans zijn de foto's, verdeeld over een groot aantal ordners per onderwerp bij elkaar gezet. Hoewel de fotocollectie regelmatig wordt aangevuld met nieuwe 'oude' foto's zijn alle foto-afdrucken door wekelijkse werkzaamheden op de maandagavond in de ordners opgenomen en is er geen sprake meer van een achterstand. De fotocollectie van de vereniging is voor leden vrij ter inzage en kan, na afspraak, eventueel voor publicaties gebruikt worden. Een fotoreglement is in het verenigingslokaal aanwezig. Ondertussen tracht de vereniging de collectie verder uit te breiden of wordt een documentatie aangelegd van fotoverzamelingen elders, zoals bijvoorbeeld die van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg.

Ook een deel van de foto's die ooit in de jaarboeken zijn gepubliceerd, zijn in de collectie opgenomen. Onlangs werden een groot aantal foto's uit ons werkgebied, die ooit in de twintiger en dertiger jaren zijn gepubliceerd in de geïllustreerde bladen 'Limburgsche Illustratie' en 'Mooi Limburg' aan de verzameling toegevoegd. Het betreft merendeels nog nooit gepubliceerd materiaal. Het streven van de Heemkundevereniging is het om de foto's niet als losse objecten te behandelen, maar als illustratie-materiaal te gebruiken bij historische artikelen. Zo vullen de plaatjes en het verhaal elkaar aan.

De komst van een computer in het verenigingslokaal biedt nieuwe mogelijkheden om de collectie nog beter toegankelijk te maken. Er zijn ideeën om alle foto's te scannen en met beschrijving in een database op te slaan. Zo kan beter op elk gewenst trefwoord gezocht worden. Nu nog is slechts een deel van de fotocollectie via een kaartsysteem op trefwoorden te doorzoeken. Waardevolle foto's die niet door eigenaren aan de vereniging worden afgestaan kunnen door reproductie of een

---

---

goede scan toch in de database opgenomen worden.
Dankzij de snelle ontwikkelingen op computergebied hoeft een dergelijk systeem niet al te duur te zijn. Kortom er is nog voldoende werk te verrichten.

Deze fraaie foto werd op 1 juni 1935 gepubliceerd in Mooi Limburg. Ze droeg alleen als onderschrijf 't is maandag in Swalmen'. Heeft iemand aanvullende gegevens?

Mocht u thuis nog oude foto's hebben die u niet langer wil bewaren, dan heeft de heemkundevereniging altijd wel belangstelling voor uw foto's. Gooi ze in elk geval niet weg! Ze kunnen voor toekomstig heemkundig onderzoek van grote waarde blijken te zijn.

Twan Ernst

Tentoonstelling Kleding en textiel van vroeger

"Kleding en textiel van vroeger" is de titel van de tentoonstelling over traditionele klederdrachten uit de periode 1840-1940 in Streekmuseum Leudal in Haelen.

De Studiegroep Leudal is er in samenwerking met mevrouw Jeanne van der Lee in geslaagd een verzameling traditionele kleding en textiel bijeen te brengen, die de moeite waard is te gaan bezichtigen.

De verzameling bestaat onder andere uit boerenkleding die gedragen werd in Limburg, zoals de Steinder dracht en de rijke boerendrachten uit Noord-Limburg.

Verder is origineel ondergoed te zien, soms handgemaakt, waaronder de open broek, ook wel genoemd "snelzeiker", het zielewarmertje oftewel cache-corset, de voorloper van de beha, diverse nachtmutsen en onderjurken uit verschillende periodes.

Een verdere greep uit de verzameling: mooie, zijden en wollen rokken met jak uit de jaren van eind vorige eeuw, pellerines en omslagdoeken, diverse soorten hoofddeksels, zoals de "Limburgse Toer", kapot hoedjes, rouwhoedjes en kapers in verschillende uitvoeringen. Verder nog fraaie zomer- en wintercapes, gedragen door de betere standen en eenvoudigere uitvoeringen gedragen door de armere bevolkingsdelen, die bij slecht weer hun kinderen onder de cape konden laten schuilen.

Er is schoeisel te zien: rijglaarsjes, klompen, overschoenen, kinderschoenen en slobkousen. Verder zon- en regenbeschermers in de vorm van parasols en paraplu's. En tenslotte diverse tassen, de boeren eierkorf en redicullus.

Te zien t/m 31 maart.

Streekmuseum St. Elisabethshof.

Roggelseweg 58, Haelen, 0475-497010.

Openingstijden elke dag, behalve zaterdag, van 13.00-17.00 uur. Entree: f 2,-.

De RDMZ en zijn verzamelingen

De Rijksdienst Monumentenzorg (RDMZ) beschikt over een aantal belangrijke collecties. In de 125 jaar die de Nederlandse monumentenzorg nu oud is, werd een schat aan boeken en tijdschriften, documentatie- en archiefmateriaal en foto's, prenten en tekeningen verzameld. Een viertal afdelingen - de Bibliotheek, de afdeling Documentatie, het Archief en het Foto- en Tekeningenarchief - beheert deze collecties.

Hoewel in de eerste plaats bijeengebracht ten behoeve van de eigen medewerkers van de dienst, zijn de collecties al sinds jaar en dag ook toegankelijk voor het publiek. Dit laatste was en is echter bepaald nog niet algemeen bekend. Als het centrale kennisinstituut op het terrein van de monumentenzorg in Nederland wil de dienst het brede, openbare gebruik van zijn collecties nadrukkelijk bevorderen. Mede daarom zal vanaf nu in de Nieuwsbrief met regelmaat worden bericht over de diverse collecties, hun ontwikkeling en de mogelijkheden tot raadpleging.

Objectgebonden informatie.

De collecties van de RDMZ staan dus open voor raadpleging door iedereen die belang stelt in het gebouwde erfgoed in de meest brede zin. De provincie- of gemeenteburgemeester, de architect, de wetenschappelijk onderzoeker, de heemkundig geïnteresseerde: allen zijn welkom. Vele vragen kunnen in Zeist worden beantwoord en verder kan ook naar andere instanties worden doorverwezen.

Wie overweegt de collecties te raadplegen, moet zich realiseren dat de monumentenzorg lange tijd vooral objectgericht is geweest. Het ging om behoud of herstel van individuele monumentale objecten, en er werd dan ook objectgericht verzameld, gedocumenteerd en gearchiveerd. De groeiende collecties werden bovendien ook hoofdzakelijk objectgericht ontsloten. Zo is de zeer omvangrijke fotocollectie van de dienst volledig topografisch geordend, zonder thematische toegangen. En in het Archief wordt de meeste plaats ingenomen door de

---

---

zogenoemde 'pandsdossiers', de dossiers waarin de archivalia per monumentaal pand zijn geborgen. Eigenlijk wordt alleen in de Bibliotheek al lange tijd ook een thematische ontsluiting van de collectie bijgehouden.

Het spreekt dan ook vanzelf dat de klant die de collecties van de RDMZ raadpleegt, daar nu in het algemeen nog het meest complete antwoord krijgt op objectgebonden vragen. Om de beantwoording van thematische vragen op een zelfde constant hoog niveau te krijgen, moet de dienst nog het nodige ontwikkelen. Hard wordt thans gewerkt aan de inventarisatie van nog niet ontsloten collecties, aan het geautomatiseerd toegankelijk maken van de verschillende catalogi en aan de ontwikkeling van een 'trefwoordenlijst monumentenzorg' (over dit laatste project werd in Nieuwsbrief 5 1996 en in Nieuwsbrief 2 1998 al het nodige gemeld). Koppeling van de diverse catalogi en thematische ontsluiting met behulp van trefwoorden zullen een brede toegankelijkheid van de collecties sterk bevorderen.

Hoe de collecties te raadplegen?

Wie informatie zoekt over een specifieke collectie of een afspraak wil maken om materiaal te komen raadplegen, kan telefonisch contact opnemen met de betreffende afdeling (Bibliotheek 030 - 6983352; Documentatie 030 - 6983326; Archief 030 - 6983301; Foto- en Tekeningenarchief 030 - 6983300). Een centrale desk is in ontwikkeling, maar vooralsnog moeten de verschillende informatiebeherende afdelingen op deze gescheiden wijze worden benaderd. Bij wat meer complexe vragen is het aan te raden deze schriftelijk te stellen. Brieven met dergelijke vragen kunnen centraal worden gericht aan mw. C. Meurs, secretariaat Collecties, fax 030 - 6916189. Zij zal zorg dragen voor een geïntegreerde informatievoorziening vanuit de verschillende collecties. Het schriftelijke antwoord op uw vragen zal - afhankelijk van de vraagstelling - soms uitputtend kunnen zijn, soms ook aanwijzingen bevatten waar en hoe u zelf verder kunt zoeken.

Pas verschenen

Leo Peters, Geschichte der Stadt Kaldenkirchen.

Wanneer belangrijke publicaties over de geschiedenis van de grotere plaatsen uit 'onze' omgeving worden gepubliceerd, bevatten deze vrijwel altijd historische gegevens die ook voor de geschiedenis van het 'Maas- en Swalmdal' van belang zijn. De geschiedenis van Roermond heeft vele banden met bijvoorbeeld Swalmen, terwijl Belfeld en Beesel banden met Venlo hebben. In december 1998 werd een nieuw standaardwerk voor de geschiedenis van Kaldenkerken gepresenteerd. Ook hierin kan men talloze gegevens aantreffen die raakvlakken hebben met ons werkgebied.

Ruim honderd jaar geleden, in 1897, verscheen van de hand van J. Finken voor de eerste keer een alomvattende geschiedenis van Kaldenkerken. In de tussentijd werden weliswaar een groot aantal bijdragen en artikelen in diverse publicaties over Kaldenkerken gepubliceerd, een nieuw standaardwerk liet echter lang op zich wachten. Hoewel de behoefte daaraan zich steeds meer deed voelen, vooral direct na de Tweede Wereldoorlog toen veel historische erfgoed verloren ging. De auteur Leo Peters vatte al in 1965 het plan op om een nieuw standaardwerk samen te stellen. Ruim dertig jaar zou het dus duren voordat het boek werkelijk werd uitgegeven. Het resultaat is er dan ook naar: meer dan 1150 pagina's zijn in twee banden uitgegeven. De tekst wordt door vele afbeeldingen zowel in zwart-wit als kleur verlevendigd. De samenstelling is zonder meer een knappe prestatie, want het gemeentelijk archief van Kaldenkerken van vóór de Franse tijd is voor het grootste deel verloren gegaan.

Nadeel van dergelijke werken is dat weliswaar zeer veel aspecten worden behandeld, maar dat dit nooit diepgaand kan zijn. De kracht van dit soort publicaties ligt dan ook meer in het feit dat zaken waarover tot dusver niets is verschenen, nu wel aandacht krijgen. Bovendien kan het een startpunt zijn voor een

---

meer gedetailleerde historische studie. Er is dan in ieder geval een basis voor dat onderwerp. Vanuit het oogpunt van Maas- en Swalmdal zijn vooral de diverse bevolkingslijsten van voor 1712 (genealogie), de beschrijving van Malbeck, de Tweede Wereldoorlog en de anexatie-perikelen direkt daarna van belang, om maar enkele voorbeelden te noemen.

Het boek is een pure 'geschreven geschiedenis'. De perioden prehistorie, Romeinse tijd en vroege middeleeuwen komen slechts kort aan bod: namelijk niet meer dan 5 bladzijden.

Een dergelijk werk is nooit af. Er worden steeds weer nieuwe historische gegevens gevonden. Dit manco is vooral te merken in de bijdrage over Malbeck. De recente literatuur over dit onderwerp in de jaarboeken van Maas- en Swalmdal is niet verwerkt, hoewel hierover wel gecorrespondeerd is met de auteur. Hij verwijst echter naar het artikel van Josef Funken in de Maasgouw uit 1975. Ondanks deze kleine slippertjes is het zonder meer de moeite waard dit werk eens te bekijken.

Voor diegene die het boek zelf in zijn boekenkast wil hebben, is er nog voor hij ook maar één letter heeft gelezen al een flinke meevaller. Door een zeer omvangrijke financiële bijdrage (circa f 100.000,-) van een aantal instellingen in Kaldenkerken, kon de prijs laag gehouden worden. Betaalt men voor een boek van deze omvang in Nederland al gauw een bedrag van tussen de honderd en honderdvijftig gulden, de boekhandelsprijs voor dit werk bedraagt slechts 49 DM!

Leo Peters.

Geschichte der Stadt Kaldenkirchen.

Teil I: Von ihren Anfängen bis zum Ende der Französischen Zeit 1814, XXIX, 511 p.

Teil II: Vom Beginn der Preussischen Zeit bis zum Ende der Selbständigkeit 1970, VII, 643 p.

Kleve: Boss Druck und Medien, 1998.

ISBN 3980593150.

Twan Ernst

Genealogie en heraldiek op cd-rom

In september 1998 is voor genealogen, heraldici, documentaristen en andere belangstellenden een cd-rom verschenen waarop de volledige inhoud staat van dertien delen van de serie Genealogische en Heraldische Gedenkwaardigheden in en uit de Kerken van de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht, Zeeland, Noord-Brabant en Limburg in de originele lay-out. De tekst is gekoppeld aan een eenvoudig te bedienen index- en zoekprogramma, waarmee u kriskras door de ruim 4200 pagina's tekst kunt zoeken en eventueel naar behoefte uw tekstkeus kunt printen.

De cd-rom kan besteld worden door f 89,- over te maken op Postbankrekening 4558273 t.n.v. de Stichting Historic Future te Naarden onder vermelding van naam en adres. U heeft de cd-rom dan zo spoedig mogelijk in huis.

Intussen is ook een uitgave van honderd jaargangen De Nederlandsche Leeuw op cd-rom verschenen. Zie hiervoor het artikel 'Een toevallige vondst'.

't Bezeuk van Prins Karneval 1985

Doot geur auch mit karneval vieëre in 't kloeëster?, huur ich dich dinke! Jaozeker! Det sjprik vanzelf.

Kent geur uch veursjtelte, wat 't is óm dae sjoeëne vastelaovesmeziek en de optochte mit die sjoeëne wages mit te make?

Idder jaor sjtóngen de zusters aan den euverkantj van de sjtraot óm te kieke of de optoch nog neet kwaam.

Zelfs ich, dae oet Frieslandj kump, raak nog ónger de invloed van de karneval oppe Ruiver.

Det 't dit jaor vanzelf sjlaagde, kwaam ómdet Prins Wiek den ieërste ós kloeëster 'n bezeuk brach met 'n leef prinsesje en de Raod van Ellef, vergezeld gaonde met de familiekepel de Sjtäökere.

's Zaterdagsoes nao de Heilige Mes, det zal waal rónj de klok van einentwintig oer zien gewaes, ware ós 60 zusters auch allemaol biejein in de groeëte rekreasiezaal óm te wachte toet det 't prinselik gezelschap arriveerde.

De Sjtäökere sjeelde d'r good op los.

Zr. Christophoca sjprook 'n hertelik welkom in ós kloeëster oet. Dees zuster is 'n Limburgse en zie haaj 't sjoeën gezag.

Ónger 't motto van de Prins: "Mien rech - dien rech - Windjbuulrech" mós nog ein dink bie zien: bejaarderech.

De toespraak van de Prins waas hertelik en vol begrip.

Veur loesterde gaer nao 'm.

't Waas de ieërste kieër det Prins Karneval mit zien gevolg 't kloeëster 'n bezeuk brach. Hae zoe probeerde dit in de toekoms elke kieër of tenminste geregeld klaor te kriege.

Dao mós op gedronke waere.

Veur van de les probeerde mit de gaste in 't Ruivers te kalle.

Tössedoor waas d'r meziek van de Sjtäökere en 'n polonaese door de groeëte gange en de keuke.

Toen waerde 't tied óm weer aafschied te nimme, want Prins Karneval haaj neet vuuël tied. Veur zachte ónger elkaar: "Dit is sjoeën, Alaaf!!! en oet en bedank!".

Zr. Matthea v.d. Meer (Ruiver, 1985)

Een toevallige vondst

Een van de nieuwste aanwinsten, die ik met behulp van de computer kan gebruiken zijn 100 jaargangen van het tijdschrift 'De Nederlandsche Leeuw' van 1883-1983.

Het is het langst bestaande tijdschrift op het gebied van genealogie en heraldiek.

Zoals in de inleiding van de installatievoorschriften wordt vermeld, werd het opgericht door een groep genealogen, die de beoefening van de genealogie op een meer wetenschappelijke leest wilden schoeien dan tot dan toe gebruikelijk was.

In het begin ging de aandacht vooral uit naar handschriftgenealogieën uit particulier bezit.

En natuurlijk ging toen de meeste aandacht uit naar nog bestaande adellijke geslachten en naar families, die in de zestiende en zeventiende eeuw de Republiek als natie hielpen vestigen.

Na de Eerste Wereldoorlog worden de oude familieaantekeningen meer en meer aangevuld met vondsten uit overheidsarchieven.

Na de Tweede Wereldoorlog begon het terrein van onderzoek zich geleidelijk aan te verbreden. Er kwamen meer publicaties over families die niet tot de adel of het patriciaat behoorden.

Ook nam de belangstelling toe voor de gewesten die in de periferie van de oude Republiek lagen, en voor onderzoek in het nabije buitenland.

Onderzoekers verdiepten zich in toenemende mate in de vroege middeleeuwse geschiedenis van allerlei Nederlandse geslachten. Op basis van uitgebreid bronnenonderzoek, en met inzet van de heraldiek en de zegelkunde ontrafelden zij voorheen schijnbaar onoplosbare problemen.

Door weergave van biografisch relevante bronnen konden individuele personen duidelijker in maatschappelijk perspectief worden geplaatst. Het wetenschappelijk niveau van de genealogiebeoefening steeg hierdoor aanzienlijk.

Naast genealogieën nam het tijdschrift van oudsher ook artikelen op over verwante onderwerpen, zoals over de Nederlandse adelspolitiek en de overheidsheraldiek.

Er verschenen bronnenpublicaties, boekrecensies en er was een levendig verkeer van vragen en antwoorden van lezers.

Voor al de rubriek Vragen en Antwoorden heeft sterk bijgedragen aan het karakter van het blad als gemeenschappelijk bouw-werk waaraan velen hun steentje konden bijdragen.

De inleiding beluist met de vermelding, dat de niet aflatende pogingen om te komen tot aanvullingen en verbeteringen van eerdere publicaties, en een kritische houding van de redactie en van auteurs ten opzichte van valse pretenties en historische mythes, het blad hebben gemaakt tot wat het is.

Natuurlijk ben ik gelijk in het blad gedoken, maar wel met het heerlijke gevoel dat ik er in geen tijden op uitgekeken zou raken. Want stel eens voor: het zijn 20.000 pagina's!

Elke jaargang is weliswaar voorzien van een index op familie-naam, maar het opzoeken van een bepaalde familienaam, geeft ook vaak het onverwacht vinden van een interessant artikel op een belovende pagina.

Zo ook het volgende.

In november 1884 verscheen op pagina 88 en 89 een artikel over het geslacht De Maurissens.

Als zoon van Jhr. Jacobus Josephus de Maurissens en Maria Josepha de Bois wordt te Namen op 21 april 1759 geboren Ignatius Xaverius Josephus ridder de Maurissens.

Op het einde van de 18e eeuw is deze Ignatius officier der cavalerie bij de dragonders van het legioen Mattha, in dienst van Zijne Majesteit de Keizer van Oostenrijk.

Op 20 juli 1791 trouwt hij te Venlo met Jonkvr. Maria Anna Theresia Wilhelmina van Aefferden. Zij is geboren te Venlo op 17 juli 1765 als dochter van Jhr. Joannes Michael van Aefferden, burgemeester van Venlo, en van Joanna Jacoba de Breff.

Deze burgemeester werd opgevolgd door zijn zoon Jhr. Mr. Godefridus Adrianus Emanuel, geb. te Venlo in 1762.

Deze bleef burgemeester tot 14 februari 1796, toen Venlo door de troepen van de Franse Republiek werd ingenomen.

Hij was lid van de 2e Kamer en ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw, hij sterft ongehuwd te Roermond op 18 september 1831.

Hoe verging het ondertussen zijn zuster, die met de Maurissens trouwde? De echtelieden brachten hun woonplaats over naar het kasteel Baarschot onder Vlierden. Hij sterft daar op 6 mei 1852 en zij op 18 mei 1829.

Zij hadden intussen vijf kinderen gekregen.

Het derde kind werd in Gelder geboren op 27 oktober 1794, omdat zijn moeder daarheen gevlucht was in verband met de belegering van Venlo door de Fransen.

Het was Jhr. Carolus Franciscus de Maurissens, later RK priester te Sambeek, alwaar hij ook overleed op 17 januari 1855.

De oudste zoon, Ferdinandus Jacobus ridder de Maurissens, werd geboren te Venlo op 28 mei 1792. Als officier der ruitery onder Napoleon I maakte hij in 1821 de veldtocht in Spanje mee en verloor daar in een veldslag een van zijn benen.

En dan komt de verrassing ... hij overleed te Reuver, gemeente Beesel, in Limburg. Geen datum vermeld.

Dat geeft toch weer een prikkel om in de burgerlijke standboeken te gaan neuzen die in ons verenigingslokaal te raadplegen zijn.

Coby Klinkhamer-van den Assem

Voor belangstellenden hier nog wat gegevens betreffende de uitgave van deze 100 jaargangen.

De uitgave bestaat uit 4 cd-roms, waarvan één de installatie bevat van Acrobat Reader 3.0, dat tevens een zoekprogramma is.

De honderd jaargangen zijn als volgt over de andere drie delen verdeeld: 1883-1923 / 1924-1960 / 1961-1983.

Als dit al op de computer staat dan hoeft men deze cd-rom niet te gebruiken.

Concept en realisatie:

Stichting Historic Future

Uitgave en copyright:

Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde

---

ISBN: 90-800382-8-8

Systeemeisen:

Windows 3.11, 95/98 of NT, Macintosh (dit wel vermelden) of Unix. Indien PC minimaal 486 processor en 8 MB intern geheugen. Aanbevolen: Pentium of Powermac. Harde schijf 8 MB vrij.

Te bestellen:

Door overmaking van f 125,- (leden f 100,-) op gironummer 487073, t.n.v. Bibliotheek KNGGW, Elburg, onder vermelding van naam en adres.

Voor opgave als lid: Postbus 85630, 2508 CH 's-Gravenhage.

Belfeld 100 jaar geleden

JANUARI 1899

De toestand van de behoeftige klasse is thans gunstig door de pannenfabrieken alhier. Er worden nu meer arbeiders gezocht, de daglonen blijven echter middelmatig.

FEBRUARI

De gratis verloting onder de abonnee's van De Nieuwe Koerier levert in Belfeld de volgende winnaars op:

J. Hendriks schoenmaker en W. Hendriks Bolenberg een porceleinen koffieservies, Jan van der Biezen café, J.H. Bolten in het Broek, J.J. Trijbels hoofd der school, H. Ummentrum, P. Peulen en P. Timmermans een kalfslederen portemonnaie.

***

Te koop best nieuw veldwortelzaad en spurriezaad bij Steeghs te Belfeld.

***

Enige inwoners van de gehuchten Leemhorst onder Tegelen en Geloo onder Belfeld zijn voornemens een onderling ziekenfonds op te richten.

M A A R T

Door mgr. Luyten is toegediend het H. Subdiaconaat aan de eerw. heer J. Janssen uit Belfeld.

***

Vanaf nu staat de pannenfabriek Van Cleef op naam van de gebroeders Willem Hubert, Antoon en Paulus van Cleef. Bij scheiding van de pannenfabriek, gereedschappen, een stuk bouwland en heide, in het geheel geschat op f 3600,-, wordt Maria Bongers de weduwe van Stephanus van Cleef namelijk voor haar aandeel uitgekocht.

Wim Hoezen

De Proof

Arrondissementsrechtbank Roermond 26-01-1892.

Beklaagde: Peter Naus, dagloner, geboren en wonende te Swalmen, 48 jaar.

Beklaagd van diefstal en oplichting omdat hij:

1. op of omstreeks 2 november eene hoeveelheid rogge geheel of ten deele aan Peter Heuvelmans toebehoorende heeft weggenomen met het oogmerk de rogge zich wederrechtelijk toe te eigenen.
2. op of omstreeks 9 november met het oogmerk om zich of een ander wederrechtelijk te bevoordelen Peter Mathijs Theelen heeft bewogen aan hem beklaagde eene zak rogge af te geven door valselijk en bedriegelijk aan Theelen wien het bekend was dat beklaagde als dagloner veeltijds in dienst van Peter Heuvelmans arbeidde voor te wenden dat hij door Heuvelmans gezonden was om namens en voor dezen een zak rogge af te halen en mede te nemen.

Eis: 8 dagen en bevel tot gevangenneming.

Vonnis: 4 maanden gevangenisstraf.

[Bron: RA Limburg strafdossiers Arr.rechtbank Roermond 1842-1922 arch.nr. 08.011 inv.nr. 75, volgnr. 32]

* * *

60-jarig huwelijksfeest M. Konings-Geraedts te Swalmen 23 januari, in aanwezigheid van o.a. de 2 huwelijksgetuigen(!).

[Bron: GA Venlo Venloosch Nieuwsblad 18 januari 1899]

* * *

Te Reuver zijn bij het maken van de nieuw te bouwen St. Lambertus kapel verschillende voorwerpen, waarschijnlijk uit den Romeinschen tijd opgegraven.

[Bron: GA Venlo Venloosche Courant 22 april 1899]

* * *

Aanwinsten bibliotheek

Algemeen

- * L.I.E.V.E.: Limburgse instellingen en verenigingen enquête.
- * Limburgensia door de stadsbibliotheek Maastricht verworven in de jaren 1996 en 1997.
- * W.A.J. Munier
Het simultaneum in de Landen van Overmaas: Een uniek instituut in de Nederlandse kerkgeschiedenis (1632-1878). (Maaslandse Monografieën 61.)
- * Karel C. Snijsheuvel
Onthullingen vanachter het bamboegordijn. (Persoonlijke memoires van een oud-inwoner van Reuver over de Tweede Wereldoorlog in Indonesië.)
- * Publications deel 133 (1997).

Archeologie

- * Berichten ROB, jaargang 17 (1967), 22 (1972), 24 (1974) en 25 (1975).
- * Arnold Carmiggelt
Kruisende sporen: Handleiding voor amateur-archeologen in Nederland.
- * J.A. Brongers
Air photography and Celtic field research in The Netherlands.
- * Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek
Jaarverslag 95/96.

Genealogie

- * Toine Janssen
De familie Helwegen van 1600 tot 1997.

Plaatselijk

- * Brüggen - gestern & heute: Geschichte und Geschichten, Menschen und Menschliches. (Brüggener Schriftenreihe Band 3.)
- * Echter landj
Heemkundige bijdragen over Echt en omgeving, deel 6.
- * Heimatbuch des Kreises Viersen 1999.
- * Johannes Hüben, Friedr. Wilh. Stroucken
Von der Hauskapelle zur Pfarrkirche, St. Peter Born.
- * Reuver seizoen 1997-1998.
- * Friedr. Wilh. Stroucken
Maar Doreen on Oosel...: Eine Materialsammlung über die Zeit von Sommer 1944 bis Sommer 1945 im Raum um Brüggen.
- * John van Uift
Het begon met een lijmpot en twee kwasten: Meer dan 50 jaar opbergen en terugvinden: Mensenwerk. Jalema B.V. 1947-1997, 50 jaar.
- * Sjra Vintcent
75 verhalen uit Reuver.
- * Vijftig jaar Eszet.
- * Zestig jaar Eszet.

Twan Ernst

Zomaar een bidprentje

Jezus, Maria, Jozef.

†

Bid voor de ziel van zaliger den Heer
HENRICUS, HUBERTUS, EMILIUS SCHEFFER,
 WEDUWNAAR VAN MEJUFFROUW
Maria, Isabella, Hubertina Daenen,
 geboren te 's Gravenhage den 30sten April 1831, voor-
 zien van de H.H. Sacramenten der stervenden, zacht
 en kalm in den Heer ontlapen te Reuver den 20sten
 Juli 1894.

Nog treurende over het verlies onzer oavertellijke
 moeder, overleden den 2den April 1894, treft ons nu
 wederom een gevoelige slag; een braaf en zorgzaam
 vader wordt uit ons midden weggerukt.

Na een arbeidsaam leven, geheel en al gewijd aan
 den dienst van zijnen God en aan het welzijn van zijn
 huisgenooten, werd hij op het ziekbed naar geworpen.
 Zijn lijden droeg hij met gelatenheid. De H.H. Sacra-
 menten ontving hij met stichtende godsvrucht en
 omgeven van alle zijne hem zoo dierbare kinderen. Vol
 vertrouwen op de barmhartigheid Gods, ging hij tot
 een beter leven over.

„De Heer heeft gesproken: Zie ik neem hem van u
 weg, dien gij zoozeer bemindet.“ (Ezech. XXVI).

„Wilt evenwel niet treuren, gelijk degenen, die geene
 hoop hebben.“ (I Thess. IV. 13). Want, zalig zijn
 degenen, die in den Heer sterven; en van nu af rusten
 zij uit van hunner arbeid, en hunne werken volgen
 hen.“ (Apoc. XIV).

H. Hart van Jesus, ontform U onzer. (100 d. naast).
 Zoet Hart van Maria, wees op u. (100 d. naast).
 (Toevroegelijk aan de zielen van het vagevuur).

Henricus Robertus Emilius zoon van Johannes Scheffer en Hendrika Helsing was van beroep commies. Hij had evenals zijn vader, die sergeant was, een niet bepaald plaatsgebonden beroep. Dit blijkt ook uit de gemeenten waar de kinderen van het echtpaar Scheffer-Helsing geboren werden en waar hij naar alle waarschijnlijkheid dus ook als commies gestationeerd was: Maastricht, Beek, Meerssen en Heijthuijsen. Via Gennep en Roermond komt het gezin uiteindelijk in 1885 in Reuver terecht.

Wim Hoezen

Een lastige familie

Dit keer zijn we te gast bij een lastige familie uit Beesel rond 1700, de periode waarin we helaas niet (meer) kunnen beschikken over de kerkregisters van deze parochie. Aanleiding voor dit artikel waren enkele vermeldingen van Beeselse en Belfeldse getuigen bij enkele dopelingen in Kessel in de jaren 1688-1695. Ik kwam ze min of meer toevallig tegen bij het inzien van de Kesselse registers, terwijl ik in het Rijksarchief in Maastricht op aangevraagde stukken wachtte.

Het betrof vier kinderen van **Joannes Gaerdt**s oftewel **Godefridi** en **Margaretha Dercks** oftewel **Theodorici**:

1. **Elizabetha Gaerdt**s, ged. Kessel 24-10-1688 (get. **Godefridus Gijsen** uit Belfendt vervangen door **Servatius Cuijpen** en **Wilhelma** op den Snaterbeek).
2. **Henricus Godefridi**, ged. Kessel 11-11-1690 (get. **Servatius Cuypen** voor **Henricus Theodori** en **Aldegundis Willems**).
3. **Jacobus Gaerdt**s, ged. Kessel 11-11-1692 (get. **Gisbertus Rouffers** uit Besel vervangen door **Henricus Theodori** en **Maria Jacobi** uit Venlo vervangen door **Aldegundis Wilhelmi**).
4. **Joes Godefridi**, ged. Kessel 2-4-1695 (get. **Theodorus Jacobi** voor **Gisbertus Schroers** uit Besel en **Elisabeth Reuvers**).

De doopgetuigen onder de loep

Op basis van deze getuigen lag een verband met de oostzijde van de Maas voor de hand. Reden om iets meer te weten te komen over de getuigen en daarmee tevens over dit gezin.

Over *Godefridus Gijsen* uit Belfeld vond ik geen verdere gegevens, behalve dat zijn vrouw **Gebelia Hendrix** op 9 juli 1723 in Belfeld overleed. Gebel maakte op 4 mei 1723 haar testament. Bij de doop van **Elisabeth** (1688) liet **Geurt** zich vervangen door de koster van Kessel.

Bij de doop van **Henricus** (1690) waren op het eerste gezicht geen getuigen van de rechter Maasoever aanwezig. Bij nader

---

---

onderzoek bleek het bij de peter echter te gaan om *Henricus Derricks of Dirricks*, gehuwd met Catharina Janssen (ged. Belfeld 6-10-1663, dr. van Nicolaus Janssen en Aleidis Haenen). Uit dit huwelijk werden tussen 1693 en 1696 drie kinderen gedoopt in Belfeld. Alleen bij de doop van Joannes (1696) werd de achternaam van de moeder vermeld. Verrassend bij deze derde doop was ook de naam van de meter: Margaretha Dircks. Hiermee werd de verwantschap opnieuw iets concreter.

Bij de doop van Jacobus (1692) opnieuw een 'oostkanter': *Gijsbertus Reuvers* uit Beesel, die zich liet vervangen door Hendrik Derks. Wegens het ontbreken van Beeselse DTB-registers over deze periode moest ik ditmaal een beroep doen op mijn aantekeningen uit de Beeselse overdrachtsregisters. Volgens deze bron kochten *Gies aen gen Ruever* en zijn vrouw op 19 november 1660 stukken land in de Wildencamp en het Meulenveld. In de hoofdschat van het jaar 1669 wordt *Gys Rovers* eveneens vermeld en op 30 juni 1670 werd *Gies Ruevers* beëdigd als voogd van de kinderen van Gordt Vosbergen en Geert op gen Straet. In deze hoedanigheid trad hij opnieuw op op 23 februari 1682 en 30 juni 1687.

Bij de laatste Kesselse dopeling, Joannes (1695) was opnieuw een Beeselnaar doopgetuige: *Gijsbert Schreurs*, die op 14 september 1718 in Beesel overleed als weduwnaar. Hij bezat in 1683 land te Rijkel, waar zijn aanwezigheid in een lijst van beestenschat uit 1695 en een overdracht uit 1698 wordt bevestigd.

Meter *Elisabeth Reuvers* bleek bij nader onderzoek ook connecties te hebben met Beesel. Samen met haar man Gerardus Janssen kocht zij op 2 juni 1698 de helft van een huis in Offenbeek. Tussen 28 april 1708 en 13 juni 1708 voerde de promotor van het Bisdom Roermond een proces tegen de pastoor van Beesel. Deze had een huwelijk voltrokken van Elisabeth Reuvers, ofschoon zij reeds drie jaar te Belfeld had gewoond en daar de laatste keer haar Pasen had gehouden. Vermoedelijk gaat het hierbij om een tweede huwelijk van Elisabeth met

---

Wilhelmus Trines. Uit dit huwelijk werd in 1714 in Beesel een dochter gedoopt. Elisabeth overleed op 9 oktober 1715. Willem Trines hertrouwde mogelijk op 24 november 1718 met Catharina Willekens.

Terug naar ons Kesselse gezin. We zochten dus naar een echtpaar Gaerts-Derks of varianten daarvan. Eerst maar eens gezocht naar de naam van de bruidegom, echter zonder resultaat. Dan maar eens op de naam van de bruid geprobeerd. Hierbij trof ik een akte aan van 1 maart 1700, waarbij Olert Peulen en Trincke Reuvers een huis, hof en landerijen te Offenbeek gelegen verkochten aan *Jan Reuvers* en *Gretie Dirix*, echtelieden. Alleen de achternaam van de bruidegom klopte niet, maar iemand met voldoende ervaring in stamboomonderzoek laat zich daardoor nog niet meteen van de wijs brengen. Toch maar eens gezocht op deze Jan Reuvers. De achternaam kwam immers tweemaal voor bij de Kesselse doopgetuigen.

Ditmaal een voltreffer in de vorm van een akte van 26 maart 1697, twee jaar na de laatste Kesselse dopeling en drie jaar vóór de aankoop van het huis. Blijkens deze akte droeg een zekere Dirick Jacobs op die dag met toestemming van zijn vrouw al zijn roerende goederen, bestaande uit huisraad, akker-gereedschap, vee, de gewassen op het veld en anderszins, uitgezonderd zijn contant geld, over aan zijn eigen zoon Hendrick, gehuwd met Catharina Janssen, op voorwaarde dat deze zich verplichtte om op de hof te komen inwonen en deze te bebouwen, en zijn ouders te onderhouden, voeden en kleden zoals zij gewend waren, zonder dat Hendrick na de dood van zijn ouders iets zou hoeven te geven aan zijn zus, gehuwd met *Jan Reuvers*. Mochten Hendrick of diens vrouw eerder overlijden dan zijn ouders, dan zouden deze roerende goederen terugvallen aan de ouders om daarvan 'eerlyck te mogen leven'.

Met deze akte stond voor het eerst vast dat Hendrik en Margaretha Derks broer en zus waren, en wel kinderen van een zekere Theodorus Jacobs.

Kennelijk was het gezin Geurts alias Reuvers inmiddels verhuisd van Kessel naar Reuver of Offenbeek. Volgens het rapport van een rondgang door Beesel, op zoek naar allerlei overtredingen, werd in juni 1698 geconstateerd dat *Jan Ruijvers aen den Ruijver* zich bij de plaats van een mesthoop niet aan de regels had gehouden. Op 1 februari 1701 verkochten de geërfden van Beesel diverse stukken land die reeds diverse jaren waren blijven liggen aan *Jan Reuvers* en diens echtgenote.

In de jaren daarna moet Margaretha Derks zijn overleden. Op 16 december 1715 verkocht *Jan Ruijvers* met toestemming van zijn echtgenote *Emmel Peters* een stuk hooiland in de Leuwerbemden gelegen. Bijna een jaar later, op 11 augustus 1716, stelden *Jan Reuvers* en *Amilia Peters* zich borg met hun huis en hof aan de Reuver gelegen met alle landerijen, groot ongeveer 40 morgen, ten behoeve van Ruth Reijnders en Sophia op Heijs, de pachters van de hoeve de Zang. Op 26 april 1717 kocht *Jan Ruijvers* een stuk land genaamd de Notelshoeck. Ruim een half jaar later, op 6 december 1717, verkocht *Jan Reuvers* een huis, hof en landerijen aan de Dijk te Offenbeek gelegen plus hooiland in de Dijker Bemd gelegen, aan Herme Hendericks en Jenneke Hulhoven. Joannes Reuvers overleed op 5 april 1721 in Beesel. Zijn weduwe overleed op 13 maart 1724 in Belfeld en werd door de pastoor ingeschreven als *Omilia Maessen*, weduwe van *Joannes Ruvers*.

De afstammelingen van Jan Reuvers en Margaretha Derks

Wat gebeurde er verder met de kinderen die in Kessel waren geboren? Nu de aliasnaam Reuvers vaststond, kon ook hier naar worden gezocht.

Over *Elisabeth* (1688) is niets met zekerheid bekend, of het zou deze Elisabeth moeten zijn die rond 1708 trouwde met Willem Trines. We zullen echter nog zien dat er twee personen waren met allebei de naam Elisabeth Reuvers.

Ook bij *Henricus* (1690) liep verder onderzoek vast. Op 17 januari 1717 overleed in Beesel een *Henricus Reuvers*, weduwnaar van *Aldegondis Stevens*, maar behalve de naam wijst niets

---

---

erop dat het om dezelfde persoon gaat. Aldegondis zou trouwens best dezelfde kunnen zijn als de Kesselse doopgetuige Aldegondis Willems, maar ook hiervoor zijn te weinig concrete aanwijzingen. Opvallend is wel, dat in de verdere gezinnen Reuvers opvallend vaak kinderen werden gedoopt met deze voornaam.

Bij *Jacobus* (1692, overl. Beesel 22 december 1742) had ik meer resultaat. Deze trouwde op 8 februari 1728 (met vrijstelling wegens verwantschap in de derde graad) te Beesel met Gertrudis Janssen alias Hulhoven, weduwe van Godefridus Vosbeek. Henricus Reuvers en Agnes Janssen waren getuigen. Hoewel het overlijden van deze Gertrudis niet werd gevonden, lijkt het er op dat Jacobus op 6 augustus 1730 in Beesel een tweede maal trouwde, ditmaal met Helena Luttels. Na Jacobus' overlijden hertrouwde zijn vrouw met Antonius van Cruchten.

Zoon *Joannes* (1695, overl. Beesel 22 april 1731) trouwde vermoedelijk op 14 april 1720 te Beesel met Berta Vosbeek. In dat geval was huwelijksgetuige Jacobus Rovers zijn broer. Hun eerste zoontje werd vernoemd naar de vader van Joannes en was daarmee opnieuw een Joannes. Hierbij was bovendien een Petronella Reuvers getuige namens een andere Petronella Reuvers. Deze vervanging bevestigde het eerdere vermoeden dat er rond 1720 twee dames rondliepen met dezelfde voor- en achternaam. Bij de doop van de andere kinderen vond ik verder een Godefridus Reuvers, de eerdergenoemde Gertrudis Hulhoven en een zekere Martinus Snijders. Laten we ook deze personen eens nader bekijken.

Godefridus Reuvers (overl. Beesel 2 februari 1746) was gehuwd met Agnes Janssen alias Herings (overl. Beesel 21 juli 1730). Zoals we eerder zagen, was Agnes getuige bij het huwelijk Reuvers-Hulhoven in 1728. De pastoor van Beesel noteerde tussen 1715 en 1726 vier dopen van dit echtpaar. Omdat er op dat moment geen pastoor of kapelaan in Beesel beschikbaar was, werd een vijfde kind in 1718 in Belfeld gedoopt. Op 3 december 1731, ruim een jaar na het overlijden van Agnes,

---

---

droegen Gijsbert Janssen, ongehuwd, en *Geurt Reuvers*, weduwnaar van Neeske Janssen, huis en hof met toebehoren te Offenbeek in de Heringscamp gelegen over aan Peter van den Bergh en diens echtgenote Willemke Wijnen (weduwe van Hendrik Janssen alias Herings). Op 9 juli 1732 hertrouwde Geurt met Maria Tijssen.

Maria Tijssen was in 1734 doopgetuige bij het laatste van zes kinderen van *Joanna Reuvers* (overl. Beesel 30 januari 1746) en haar man Joannes Kessels, die op 12 mei 1715 in Beesel waren getrouwd. In de hoofdschat van 1725 en de beestenschat van 1726 wordt Jan Kessels vermeld direct achter Geurt Roever.

Op 4 september 1717 werd in Beesel een meisje gedoopt: *Aldegundis*, buitenechtelijke dochter van de ongehuwde *Petronella Rövers*. Als vader werd Henricus Beurskens genoemd. Getuigen waren Henricus Rövers en Ida Beurskens, die werd vervangen door Joanna Rövers. Deze Petronella overleed vermoedelijk ongehuwd te Beesel op 3 september 1764.

Op 24 juni 1726 trouwde *Anna Reuvers* (overl. Beesel 21 april 1740) te Beesel met Martinus Snijders (overl. Beesel 12 juni 1746). Bij de doopgetuigen van hun zeven kinderen kan inmiddels bijna de helft zó in deze genealogie worden geplaatst.

Op 7 mei 1727 gaf *Margareta Reuvers* in de kerk van Beesel haar ja-woord aan Martinus Bolten alias Winckels (overl. Belfeld 21 november 1730). Uit dit huwelijk werd in 1728 een zoontje gedoopt te Belfeld. Van Margaretha wordt na het overlijden van haar man niets meer vernomen.

Ook bij het huwelijk van Petrus in de Mistkarre (overl. Beesel 21 februari 1753, weduwnaar van Joanna Hoemoet) en *Petronella Reuvers* op 16 oktober 1727 te Beesel waren twee leden van de familie Reuvers getuigen: Gerardus Reuvers en Wilhelmus Reuvers. Petronella moet reeds zwanger zijn geweest. Haar dochter Anna werd al in maart 1728 geboren.

Wilhelmus Reuvers (overl. Beesel 26-9-1728) trouwde op 19 september 1728 in Beesel met de eveneens zwangere Maria Lenaerts (overl. Beesel 9-8-1734, dr. van Tilmanus Lenaerts). Hij overleed al een week na dit huwelijk. Toen Maria in februari beviel van een tweeling, werd een van de jongetjes vernoemd naar de vader. Voor Maria zat het niet mee. Ook de vorige keer, bij haar eerder huwelijk met Dirk Croonen, had zij zwanger voor het altaar gestaan en ook toen was zij alleen achtergebleven met een tweeling, nadat haar man Dirk precies een jaar na het huwelijk was overleden.

De aliasnaam verklaard?

Hoe is het nu te verklaren dat een familie voorkomt onder zo verschillende achternamen? Wanneer je de beginnende genealoog de eerste keer op het verschijnsel aliasnamen wijst, kijkt hij je meestal vol ongeloof aan. 'Die is wel erg hard aan het fantaseren', zo zie je ze denken. 'Nee, nee', zo gaat het meestal verder, onze achternaam wordt altijd zo en zo geschreven. Helaas voor deze onderzoekers, maar door deze houding loopt menig onderzoek dood.

Moet je dan maar in het wilde weg gaan zoeken en combineren? Nee, ook dat niet. Maar zoals bovenstaand verhaal probeert te illustreren: trek ieder aanknopingspunt na en er kan toch nog een schat aan gegevens naar boven komen. Wie waren Wilhelma op Snaterbeek, Maria Jacobi en Aldegondis Willems. Alleen gericht onderzoek geeft een antwoord op deze vraag en dit onderzoek kost gewoon veel tijd. Wie dan antwoordt dat hij of zij niet geïnteresseerd is in deze personen, maar slechts in de rechte lijn, moet nog veel leren over genealogie.

Al met al kan ons Kessels gezin (onder voorbehoud) als volgt worden aangevuld:

Joannes Reuvers alias Gaerdt of Godefridi (verm. overl. Beesel 5-4-1721) was mogelijk zoon van Gordt aen gen Ruever. Deze wordt vermeld in Beeselse rekeningen vanaf 1640. In 1662 kocht Gordt samen met zijn vrouw Lijsken ongeveer 4 morgen in het Offenbekerveld. Al in 1659 verkochten beiden een stukje

---

---

land in Belfeld.

Margaretha Dercks alias Theodorici was een dochter van Theodorus Jacobs. Derick Jacobs woonde volgens een Beeselse beestenschat in 1695 in de Reuverse buurtschap Leeuwen. Hij had drie koeien, een rund en 22 schapen. In dezelfde lijst komen ook een Peter Dericks en Geret Dericks voor.

Uit dit huwelijk:

1. mogelijk Godefridus Reuvers, overl. Beesel 2-2-1746. Tr. 1) ... vóór 6-10-1715 met Agnes Janssen alias Herings, overl. Beesel 21-7-1730; 2) Beesel 9-7-1732 met Maria Thijssen.
2. mogelijk Joanna Reuvers, overl. Beesel 30-1-1746. Tr. Beesel 12-5-1715 met Joannes Kessels.
3. Elizabetha Gaerds, ged. Kessel 24-10-1688 (get. Godefridus Gijzen uit Belfendt vervangen door Servatius Cuijpen en Wilhelma op den Snaterbeek), mogelijk overl. Beesel 9-10-1715. Tr. mogelijk .. vóór 21-7-1714 met Wilhelmus Trines.
4. Henricus Godefridi, ged. Kessel 11-11-1690 (get. Servatius Cuypen voor Henricus Theodori en Aldegundis Willems).
5. Jacobus Gaerds, ged. Kessel 11-11-1692 (get. Gisbertus Rouffers uit Besel vervangen door Henricus Theodori en Maria Jacobi uit Venlo vervangen door Aldegundis Wilhelmi). Tr. mogelijk 1) Beesel 28-2-1728 met Gertrudis Janssen alias Hulhoven; 2) Beesel 6-8-1730 met Helena Luttels.
6. Joes Godefridi, ged. Kessel 2-4-1695 (get. Theodorus Jacobi voor Gisbertus Schroers uit Besel en Elisabeth Reuvers). Tr. mogelijk Beesel 14-4-1720 met Berta Vosbeek.
7. mogelijk Anna Reuvers. Tr. Beesel 24-6-1726 met Martinus Snijders.
8. mogelijk Petronella Reuvers. Tr. Beesel 16-10-1727 met Petrus in de Mistkarre.

Loe Giesen

Vernoemingsregels in het Land van Kessel van 1650-1850

INLEIDING

"Tot de meeste belangrijke en tegelijk goedkoopste geschenken, die ouders aan hun kinderen kunnen meegeven, behoren de voornaam of voornamen. Deze naam is dan ook een van de meest persoonlijke zaken van de mens, waarmee hij of zij zich derhalve van alle andere individuen onderscheidt".

Dit citaat is afkomstig uit de inleiding van J. van der Schaar in zijn woordenboek van voornamen.

Wanneer anno 1999 een kind op komst is, gaan de toekomstige ouders op zoek naar een voornaam. Men kijkt elke dag in de krant bij de geboorteaankondigingen en de "mooie" namen worden alvast genoteerd. Sommige gaan nog verder en raadplegen voornamenboekjes. Overleg met de aanstaande grootouders is er meestal niet bij. Kortom, men kiest voor de toekomstige zoon of dochter een voornaam die de ouders leuk vinden. De gekozen voornaam heeft geen verwijzing of binding met hun eigen familie, veelal het tegengestelde: De voornaam mag nog niet in hun familie voorkomen.

Als tegemoetkoming aan de wensen van de toekomstige grootouders wordt af en toe nog een tweede en/of een derde voornaam toegevoegd.

Onze ouders hadden het gemakkelijker bij de naamgeving van hun kinderen. Zij gingen volgens oude gebruiken te werk, die nergens geschreven stonden, maar door overlevering toch bij alle moeders bekend waren.

Het was een tijd, dat iedereen nog waarde hechtte aan de oude tradities op velerlei gebied.

Bij de geboorte van een kind waren meerdere gebruiken in zwang, zoals de keuze van peter en meter, het aantal voornamen, de vernoeming van het kind, het tijdstip van dopen, wie brachten het kind naar de kerk enz.

Deze oude tradities waren streeksgewijze niet hetzelfde en veranderden in de loop der tijden wel door invloed van buitenaf. Deze wijziging van tradities ging wel uiterst langzaam. Een goed voorbeeld van een langzame verandering in oude tradities is het aantal voornamen dat door onze voorouders aan de kinderen werd gegeven. In 1632 wordt het eerste kind gedoopt in Sevenum met twee voornamen. Het duurde bijna 250 jaar, voor dat de helft van de kinderen in Sevenum twee voornamen kreeg.

Hoe deze gebruiken waren in het begin van deze eeuw weten onze ouders en grootouders nog wel te vertellen. Hoe de gewoontes waren in 1800 en eerder is slechts beperkt onderzocht en de literatuur hierover laten we in het kort de revue passeren.

WAT IS TOT HEDEN BEKEND OVER DE GEBRUIKEN IN NEDERLAND BIJ HET VERNOEMEN?

Onderzoek naar vernoeming in de 18de eeuw is tot heden niet gedaan.¹ Volgens een onderzoek door Sierksma² over de tweede helft van de vorige eeuw en de eerste helft van de twintigste eeuw kwam als algemene regel naar voren:

A Het eerste kind wordt steeds naar de grootouders van vaderskant vernoemd. Het tweede kind naar de grootouders van de moederskant

of

B Is het eerste kind een jongen, dan werd hij naar de grootvader van vaderskant genoemd, is het een meisje dan naar de grootmoeder van moederskant. De 2e zoon werd dan vernoemd naar de grootvader van moederskant en het 2e meisje naar de grootmoeder van vaderskant.

Vervolgens kwamen de ooms en tantes van het kind in aanmerking voor vernoeming.

Van der Schaar³ (met name Zuid- en Noord-Holland) en Blok, bekende namen op terrein van de onomastiek hebben deze indeling onderschreven en aangevuld, met de opmerking dat in

---

---

deze eeuw A en B wel door elkaar loopt in bepaalde streken en dat de vernoemingsgebruiken in deze eeuw afnemen.

Blok heeft voor zijn onderzoek gebruik gemaakt van de 5e naamkunde vragenlijst van de centrale Commissie voor Onderzoek van het Nederlandse Volkseigen (heden P.J. Meertens-instituut)

De vernoeming in Nederland bracht hij op een kaart, waaruit blijkt dat voor Limburg type B gold: is het eerste kind een jongen dan wordt deze vernoemd naar grootvader van vaderskant. Een meisje wordt vernoemd naar de grootmoeder van moederskant. Blok! vermeldt summier: "in de meeste streken geldt het voorbehoud dat overleden grootouders voorgaan".

In Limburg is een onderzoek bekend van N.G.H.M. Eussen, gepubliceerd in *Liber Amicorum Jean Knoors*⁴.

Volgens Eussen was het gebruik in Limburg en met name in Sittard en omgeving, waar een onderzoek werd verricht over de periode 1588-1623, als volgt:

"De keuze van de voornaam was over het algemeen afhankelijk van de naam van de peter en meter, in de regel naaste familieleden. Het doopgetuigschap was aan vaste regels gebonden: was de eerstgeborene een jongen, dan was de vader van vaderszijde, dus de grootvader, de getuige en naamgever; was het een meisje dan was de moeder van moederszijde meter en naamgeefster. Bij een tweede kind werden de rollen omgedraaid: peter was dan de vader van moederszijde en meter de moeder van vaderszijde. Na de grootouders volgden de ooms en tantes, derhalve broers en zusters van de vader en moeder en dat keurig op rij van geboorte. Afhankelijk van het geslacht van het kind werd de peter of meter naamgeefster. Daarna kwamen de aangetrouwde ooms en tantes aan de beurt. Slechts zeer sporadisch werd van deze vuistregel afgeweken. In speciale gevallen kregen geestelijken en adellijke personen de voorkeur." Volgens Eussen was de voornoemde aangehaalde volgorde in keuze van de peter en meter het oude gebruik en resulteerde hieruit de voornaam van het kind. De naam van het kind kwam dus op de tweede plaats en de keuze van de naam was daarmee afhankelijk van de namen van de peetouders.

Volgens Ubachs⁵ vormden "Peetschap en vernoemen" in Limburg één geheel. Vaste regels bepaalden welk familielid aan de beurt was en deze persoon trad dan op als "peter of meter en naamgever".

Ook Regis de La Haye⁶ gaat in op de vernoeming.

"De voornamen worden betrokken uit de nabije familie. De oudste zoon krijgt de naam van zijn grootvader van vaderszijde, de oudste dochter de naam van haar grootmoeder van moederszijde. Als deze nog in leven zijn treden ze tevens op als peter en meter.

De tweede zoon krijgt de naam van grootvader van moederszijde en de tweede dochter de naam van de grootmoeder aan vaderszijde.

Daarna worden de kinderen vernoemd naar hun overgrootouders, zeker als ze nog in leven zijn, of naar broers en zussen van de ouders, dus hun ooms en tantes. Wanneer een kind in de eerste levensjaren overlijdt, krijgt het volgende kind van hetzelfde geslacht dat daarna geboren wordt, de voornaam van het overleden kind. Een postuum geboren zoon wordt vernoemd naar zijn overleden vader. De eerste zoon of dochter uit het tweede huwelijk wordt vernoemd naar de overleden eerste echtgenoot of echtgenote."

De zevende zoon (soms ook kind) kreeg plaatselijk de naam van de sovereign, of de plaatselijke Heer of Vrouwe.

Volgens Regis: "Deze principes van de tradionele naamgeving worden praktisch altijd zeer nauwkeurig gerespecteerd. Uitzonderingen komen hoogst zelden voor."

Over vernoemingen in de jaren voor 1600 is slechts een onderzoek bekend en heeft betrekking op bekende oude geslachten in regio Haarlem.

De conclusies van dit onderzoek door Thierry de Bye Dólleman⁷ waren:

- a Het is een uitzondering om grootvader of grootmoeder te vernoemen als deze nog in leven zijn.

-
- b Het recht om een naam te kiezen ligt afwisselend bij vader of moeder, met dien verstande, dat de vader voor de eerste zoon een naam kiest, de moeder voor de tweede zoon, enz. terwijl bij de dochters het omgekeerde volgorde geldt.
  - c Voor de eerste zoon wordt de naam van de grootvader van vaderskant gekozen als deze reeds overleden is. Leefde deze grootvader nog, dan werd een van de overgrootvaders van vaderskant gekozen. Zo ook met de vernoeming naar grootmoeders van de dopeling.
  - d Bij een postuum geboren kind wordt dit vernoemd naar zijn vader en bij het overlijden van de moeder in het kraambed wordt eveneens het kind vernoemd naar zijn moeder. Bij een tweede huwelijk wordt het eerste kind vernoemd naar de overleden partner uit het eerste huwelijk.

Vermeld wordt tevens dat bij een beperkt onderzoek deze vernoemingsgebruiken ook in het tegenwoordige Zuid-Holland voor kwam en dat de situatie in het begin van de 17e eeuw in Bergen op Zoom ook nauwelijks verschilde met de conclusies van Thiery.

Een ander oud gebruik was het aantal voornamen dat een kind kreeg. Onderzoek is ook hier weer zeer beperkt. De conclusies waren:

Algemeen werd voor 1700 slechts één voornaam gegeven. Daarna beginnen de aanzienlijke families en met name in de steden, met twee en meer voornamen te geven. Opvallend was dat twee voornamen bij meisjes meer voorkwam als bij jongens. Verder was het kenmerkend, dat de aanvang met het geven van meer dan een voornaam per regio erg verschillend was.⁸

In Swalmen en Asselt treffen we twee voornamen aan vanaf 1643 (en wel op Hillenraad), gevolgd door enkele notabelen die het voorbeeld schoorvoetend volgen. Beeselse voorbeelden dateren door de verdwijning van de oude doopregisters helaas pas vanaf het begin van de 18e eeuw, maar ook hier zien we de gegoede families en families met kerkelijke relaties het voortouw nemen. In Belfeld is de eigenaar van Malbeck de eerste die een van zijn kinderen in 1683 meerdere voornamen geeft. Pas in het

---

---

midden van de 18e eeuw komen meerdere voornamen ook hier langzamerhand in zwang.

Op het eind van de jaren 70 had ik een aardige genealogie van mijn familie Van Enckevort samengesteld en vele malen las ik in andere genealogiën de trotse vermeldingen dat steeds de vernoemingen bij het eerste kind de grootvader was van vaderskant, terwijl dat bij mijn met zorg vergaarde gegevens niet klopte. Ook werden sommige grootouders helemaal niet vernoemd. In het begin was de conclusie: opnieuw beginnen. In die zelfde tijd had "meester" Peters uit Helden "gezinsklappers" samengesteld van Helden en vervolgens Sevenum. Opvallende was de gezinsgrootte vóór 1700: zeer klein, gemiddeld 2 à 3 kinderen en na 1700 gemiddeld 5 à 6. Dit kon ook niet.

Ten einde raad heb ik eerst handmatig en later met behulp van de computer de DTB registers van Sevenum opnieuw verwerkt en de gezinnen samengesteld op voornaam van de ouders. Vervolgens nog een stuk van de Burgerlijke Stand tot 1930.

De gezinsgrootte voor 1700 werd hierdoor opgelost, dankzij de meerdere achternamen van een bepaald gezin.

Met behulp van de computer kan men veel gegevens uit die tijd in kaart brengen, zoals het aantal voornamen, de tradities van peter en meter, maar ook de vernoemingen, met name bij de eerste vier kinderen.

Op basis van mijn onderzoek kom ik tot de volgende regel:

ALGEMENE Vernoemingsregel voor 1850 in het Land van Kessel

A De kinderen werden naar overleden familie-leden genoemd, nooit naar in leven zijnde familie-leden.

B Een overleden familielid werd slechts eenmaal vernoemd in hetzelfde gezin.

Overleed een kind, vernoemd bijvoorbeeld naar zijn groot-

---

vader, dan werd dit overleden kind vernoemd bij het eerst daaropvolgende geboren broertje of zusje en dus niet opnieuw de grootvader.

C Geslachtsverwisseling bij vernoeming komt vaak voor.

Is het kind een jongen en het te vernoemen familielid een vrouw dan werd dat heel eenvoudig opgelost door een bijpassende voornaam te nemen, die van dezelfde heilige afgeleid is.

Ik noem dit geslachtsverwisseling, bijvoorbeeld Johanna voor Joannes, Wilhelmina voor Wilhelmus, Gertrudis voor Gerardus, Petronella voor Petrus, Jacoba voor Jacobus. En natuurlijk ook omgekeerd.

D Bij de vernoeming wordt een vrij vaste volgorde gehanteerd.

1 Vernoeming naar overleden ouder.

Vernoeming naar een overleden ouder kwam alleen voor als de vader tijdens de zwangerschap overleed (postuum) of de moeder bij de geboorte. (in puerperis).

Was de moeder in het kraambed overleden dan werd het kind vernoemd naar de overleden moeder. Bij een postuum geboren kind werd het kind vernoemd naar zijn vader.

2 Vernoemen naar overleden ex-partner uit eerder huwelijk.

Een tweede en derde huwelijk van een der ouders kwam vaak voor. Het eerste kind uit het tweede huwelijk werd vernoemd naar deze overleden ex-partner uit het eerste huwelijk.

Hierop was een uitzondering: was deze ex-partner reeds vernoemd bij het laatste kind in het voormalige gezin, dan volgt geen vernoeming meer. Is het kind dat werd vernoemd naar de overleden ouder inmiddels gestorven, dan wordt dit overleden kind vernoemd.

3 Vernoemen naar overleden broer of zus.

Vernoeming naar een overleden broer of zuster kwam veelvuldig voor. Als een kind met dezelfde voornaam als

---

---

een oudere broer of zus gedoopt werd, dan betekent dit veelal, dat het eerder geboren kind overleden was. Twee kinderen met de zelfde voornaam kwamen in mijn onderzochte families sporadisch voor en dan minimaal 10 jaren leeftijdsverschil.

4 Vernoemen naar overleden grootouder.

Vernoeming naar een der overleden grootouders kwam het meeste voor. Wanneer de grootouders overleden waren en de dopeling een jongen was, dan werd de grootvader van vaderskant het eerst vernoemd en bij de tweede zoon kwam de grootvader van moederskant aan de beurt. Was de dopeling een meisje dan kwam eerst de grootmoeder van moederskant aan de beurt. Het kwam ook voor dat eerst dfe grootouder werd vernoemd, die al het langst dood was.

Overleed een grootouder, dan wordt het eerstvolgend kleinkind vernoemd naar deze overleden grootouder.

5 Vernoemen naar overleden overgrootouder.

Wanneer de grootouders nog in leven zijn, dan zijn de eerste kinderen veelal vernoemd naar overleden overgrootouders. De overleden grootouders gaan echter altijd voor de overgrootouders.

6 Vernoemen naar overleden familieleden.

Bij een groter aantal kinderen in een gezin ziet men regelmatig de overleden ooms en tantes vernoemd worden.

Na het vierde kind gaat een overleden broer of zus van de ouders meestal voor de overgrootouders.

7 Vernoemen naar kerkpatroon bij het 7e kind.

Wanneer een grootmoeder Maria of Catharina vernoemd moet worden, (waarvan geen mannelijke heiligenaam bekend is) en het geboren kind is een jongen, dan is in Sevenum diverse malen de naam Sebastiaan, onze kerkpatroon, toegepast en het eerstvolgende meisje wordt dan

---

---

vernoemd naar de overleden grootmoeder. Ook enkele malen komt de naam Sebastiaan voor als alle grootouders nog in leven zijn en men de voorkeur geeft aan de kerkpatroon i.p.v. een overleden overgrootouder.

De 7e zoon wordt na 1660 meestal naar Lodewijk genoemd, maar ook de 7de dochter resp het zevende kind.

(wordt vervolgd)

Piet J.M. van Enckevort
Blaktdijk 80
5975 NE SEVENUM
tel. 077-4672628